

SEGÉDANYAGOK

A szülői jogok és kötelességek

A szülői kötelességek és jogok meghatározásának nem a Köznev. tv. az elsődleges forrása. Elsődleges felelősség azért terheli a szülőt, hogy gyermekéről gondoskodjon. E gondoskodás része a gyermek részvételének biztosítása az intézményes nevelésben.

A köznevelési intézmény részt vesz a szülői kötelezettségek teljesítésében, de azokat nem vállalhatja át és nem is vonhatja magához. A szülői felügyelet magában foglalja a gyermek gondozását, tartását, testi, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítését. Ez az a kötelezettség, amelynek keretei között a szülőnek teljesítenie kell azokat az elvárásokat, amelyeket a Köznev. tv. megfogalmaz. A szülői jogok pedig azok, amelyeket a Köznev. tv. tartalommal tölt ki, s amelynek megtartása a köznevelési intézményben foglalkoztatottnak a gyermekek nevelésében, gondozásában, felkészítésében részt vevőknek meg kell tartaniuk. [Ptk. 4:152. § (1) bekezdés]

A szülői jogok és kötelezettségek együttesen adják a szülői felügyeletet, amelynek a gyakorlására a szülők közösen jogosultak. A szülői felügyelet közös gyakorlása, együttes gyakorlása akkor sem szűnik meg, ha a szülők nem élnek együtt, nem élnek házasságban, illetve a házasságot a bíróság felbontotta. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben a külön élő szülők együtt kell, hogy döntsenek. Ez alól csak a bírói ítélet eredményezhet kivételt, amennyiben a külön élő szülő felügyeleti jogát a bíróság korlátozta, szüneteltette vagy megszüntette. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdések körébe tartozik az iskola megválasztása, illetve az életpálya megválasztása. [Ptk. 4:153. § (2) bekezdés]

A Köznev. tv. intézményrendszerének igénybevétele két nagy szakaszra osztható:

- a szülői, tanulói döntés alapján önként igénybe vehető szolgáltatásokat nyújtó szakaszra;
- valamint a Köznev. tv. által meghatározott kötelező, a szülő által nem mérlegelhető intézményes nevelésben való kötelező részvétel szakaszára. Az intézményes nevelésben való kötelező részvétel szakasza a gyermek harmadik életévében kezdődik, és a sajátos nevelési igényű gyermekek kivételével addig tart, ameddig a gyermek a tizenhatodik életévét betölti.

A szülő kötelessége, hogy

– gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét,

SEGÉDANYAGOK

- biztosítsa gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének teljesítését,
- tiszteletben tartsa az óvoda, az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk.

A szülő kötelezettsége, hogy a nevelési-oktatási intézménnyel óvodai vagy tanulói jogviszonyban álló, cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes, fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermeke fokozott figyelmet igénylő egészségi állapotáról és a megteendő sürgősségi intézkedésekről

- a) a beiratkozással egyidejűleg, vagy
- b) a diagnózis ismertté válását követően haladéktalanul

tájékoztassa a nevelési-oktatási intézményt, továbbá köteles gondoskodni arról, hogy az életmentő gyógyszert a gyermek, tanuló mindig tartsa magánál.

A szülő, valamint az értesítendő hozzátartozó a gyermek, a kiskorú tanuló tekintetében köteles

- a) a gyermek, kiskorú tanuló tanulmányai érdekében ellátásáról, gondozásáról gondoskodni,
- b) a köznevelési intézménybe beérkezéséről, eltávozásáról gondoskodni,
- c) biztosítani a tankötelezettség teljesítését,
- d) jogszabályban előírt nyilatkozatokat megtenni,
- e) szükség esetén a köznevelési intézmény, valamint a köznevelés rendszere által, vagy azokon keresztül biztosítható támogatások igénybevételeinek kezdeményezéséről gondoskodni.

A szülő jogai

A szülő gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát, iskolát, kollégiumot. A gyermek – ha nem cselekvőképtelen – tizennegyedik életévének betöltésétől a szülő ezt a jogát gyermekével közösen gyakorolhatja.

A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét. A szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi, óvodapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére a nevelőtestület erre

SEGÉDANYAGOK

javaslatot tesz. Ha az e bekezdésében foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a tankerületi központ kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására.

A szülő joga különösen, hogy

a) megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,

b) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,

c) kezdeményezze szülői szervezet, óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék létrehozását, és annak munkájában, továbbá a szülői képviselők megválasztásában, mint választó és mint megválasztható személy részt vegyen,

d) írásbeli javaslatát a nevelési-oktatási intézmény igazgatója, a nevelőtestület, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül az óvodaszéktől, iskolaszéktől, kollégiumi széktől legkésőbb a tizenötödik napot követő első ülésen érdemi választ kapjon,

e) a nevelési-oktatási intézmény igazgatója vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon,

f) személyesen vagy képviselői útján – jogszabályban meghatározottak szerint – részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában,

g) az oktatási jogok biztosához forduljon.

A szülői kötelezettségek teljesítésének kikényszerítése

Amennyiben a szülő nem teljesíti a kötelezettségét, nem írhatja be gyermekét az óvodába, iskolába, nem gondoskodik arról, hogy gyermeke mindennap megjelenjen az óvodában, illetve az iskolában, a pedagógusnak, illetve a nevelési-oktatási intézmény vezetőjének állami segítséget kell kérnie. Az intézmény vezetője indokolt esetben szabálysértési eljárást indíthat, eljárást kezdeményezhet a gyermek védelembevételére érdekében, legvégső esetben büntetőeljárást kezdeményezhet. Az általános szabálysértési hatósági jogköröket a rendőrség gyakorolja. (Szabs. tv. 38. §)

- Szabálysértést követ el az a szülő, aki a gyermekét kellő időben nem írhatja be az óvodába, illetve az iskolába. Szabálysértést követ el az a szülő is, akinek a gyermeke ugyanabban az óvodai nevelési évben, illetve tanévben a kötelező foglalkozásokról igazolatlanul - a jogszabályban meghatározott mértékű időnél többet - mulaszt. (Szabs. tv. 247. §)

SEGÉDANYAGOK

- A gyermek, a tanuló érdekében indokolt esetben a gyámhatóságnál lehet eljárást indítani. Ennek az eljárásnak a lényege a gyermek, a tanuló védelembe vétele arra való tekintettel, hogy a szülő nem biztosít megfelelő feltételeket ahhoz, hogy gyermeke megfelelően fejlődjön. A védelembe vétel keretei között a család segítséget kap ahhoz, hogy a gyermekük nevelésével kapcsolatos feladatokat meg tudják oldani.

- Sor kerülhet arra is, hogy igazolatlan mulasztás esetén, az iskola igazgatójának jelzése alapján a gyámhivatal a családi pótlék gyermek után járó összegének 100%-a erejéig a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásáról határozhat. A gyámhivatal felfüggesztheti az iskoláztatási támogatás folyósítását, illetve kezdeményezheti a családi pótlék folyósításának a szüneteltetését. [Cst. 15. §; Gyvt. 68/A. §; a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 84-88. §, 91/G. §, 91/H. §]

Gyermekvédelmi eljárás indítása

Ha a gyermek kötelező óvodai nevelésben vesz részt, és az igazolatlan mulasztása egy nevelési évben eléri a húsz nevelési napot, az óvoda vezetője haladéktalanul értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot, a család- és gyermekjóléti központot, családból kiemelt gyermek esetén a gyermekvédelmi szakszolgálatot.

Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola igazgatója haladéktalanul értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot, a család- és gyermekjóléti központot, családból kiemelt gyermek esetén a gyermekvédelmi szakszolgálatot. [Nevintműk. rend. 51. § (4c), (5) bekezdés]

A nevelési-oktatási intézmény vezetőjének jelzése alapján a gyámhatóság az adott nevelési évben igazolatlanul mulasztott ötödik óvodai nevelési nap vagy az adott tanítási évben igazolatlanul mulasztott tizedik kötelező tanórai foglalkozás után figyelmezteti a szülőt a jogsértés következményeire. A gyámhatóság az adott nevelési évben igazolatlanul mulasztott huszadik óvodai nevelési nap, illetve az adott tanítási évben igazolatlanul mulasztott ötvenedik kötelező tanórai foglalkozás után kezdeményezi a családtámogatási ügyben eljáró hatóságnál az ellátás szüneteltetését. (Cst. 15. §)

A közfoglalkoztatásból való kizárás

Az álláskeresőt három hónap időtartamra ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, ha a tanköteles gyermekének mulasztása miatt indított szabálysértési eljárásban - három hónapon belül - jogerősen

FourDán oktatási, kulturális szolgáltató Kft.

székhely: 2735 Dánszentmiklós, Széchenyi utca 3/A
adószám: 32440216-2-13

SEGÉDANYAGOK

elmarasztalták. [a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. tv. 1. § (4a) bekezdés]

Büntetőeljárás indítása

A kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy - ideértve a szülői felügyeletet gyakorló szülő, illetve gyám élettársát, továbbá a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülőt is, ha a kiskorúval közös háztartásban vagy egy lakásban él -, aki e feladatából eredő kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti, bűntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (Btk. 208. §)

A kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény tényállása megvalósulásának alapjául szolgálhat a tankötelezett gyermek huzamos időn keresztül való visszatartása az iskola látogatásától, ha ez a kiskorú értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti. (22/2007. BK vélemény)

Irányadó jogszabályok

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Köznev. tv.)
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. tv.)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.)
- A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (Cst.)
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (Köznev. tv-vhr.)
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet (Pedszakszolg. rend.)
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (Nevintműk. rend.)
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.)
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet
- A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény